

انسانی حقوق دا عالمی منشور
پہلی گالہ
<p>نیا دے سارے انسان ’کو جنے تے نہ مکن والے حقوق تے ارادیاں گھن تے پیدا بھڌن۔ اقوام متحدہ نے ہر کہیں دے حقوق دی حفاظت تے ودھارے دا جھنڈا اچار کھن دا ارادہ کیتا ’وے۔ جیمزٹا اقوام متحدہ دے منشور دا حصہ ہے۔ ’ابندے وچ انسانی عزت تے و فار، جیادی انسانی حقوق، عزت نفس اتے لوکان دے بغین دا اقرار کیتا گئے۔</p> <p>کون انسانی حقوق دا عالمی منشور منظور کرتے ابند اعام اعلان کیتا۔ اگلے ضعیان تے،اقواممتحدہ دی پوری سلسلوںپرکےکلیںچھوٹا۔</p> <p>منشور اج اقوام متحدہ نے صاف تے سادہ لفظاں اج حقوق ڈسائڈن۔ جیہاں وچ ہر کوئی برابر داضر یک ہے۔</p> <p>، اعلان کون عام کرن تے ابندے ودھارے وچ حصہ گھنن۔ مثلاً اے جو ایکوں پوسٹر دی شکل وچ چھپوا کے جاچا تے لایا وڃی۔ خاص طور تے سکولان تے ڈو جھے تعلیمی اداریاں وچ ایکوں پڑھ کے ستریا وچ۔ ’ابندی تفصیلات کھول تے ڈسانی وڃن تے ابن سلسلے وچ سیاسی جیاداں تے کہیں ملک نال کوئی فرق ناں کیتا وڃے۔</p> <p>اے حقوق تہاڑی ملکیت ہن تے انہاں دے بارے وچ پوری معلومات حاصل کرو۔ ’آپن تے تے ڈوجھیاں کیتے انہاں حقوق دے بچنو تے ودھارے وچ اسڈانہو وٹانو۔</p> <p>تم جید تے عبارت</p> <p>کیوں جو ہر انسان دی ذاتی عزت تے انساناں دے،’کو جنے تے نہ مکن وا لے حقوق کون منڑاں دنیا وچ آزادی، انصاف تے امن دی جیاد ہے۔</p> <p>ہے و جسیانہ کماں دی صورت وچ ظاہر نہیں ہے جینے انسانی ضمیر کون ’لا کے رکھڈ تے۔ ’ہیں کیتے ہر انسان دی سب کنوں وڈی خواہش ری ہے جو دنیا ایہو چلی بنڑ وڃے جیندے وچ ہر انسان کون آپس گال آکھن تے آپن تے عقیدے تے قائم رہوئن دی آزادی ’ہووے۔ کوئی ڈر خوف نہ ’ہووے اتے لونڈیاں ضرور ناں وی پوری بھنڈیاں رہون۔</p> <p>کیوں جو ظلم تے زیادتی دے خلاف انسان کون بغاوت تے مجبور بھيون کنوں بچاون کیتے ضروری ہے جو قنون دی بالاد سٹی دے ذریعے انسانی حقوق دا بچنو کیتاو ڄے</p> <p>کیوں جوائے ضروری ہے جو قومیاں تے ملکاں دے درمیان دوستانہ تعلقات کون ودھایا وڃے۔</p> <p>کیوں جوہر کن ملکاں نے اقوام متحدہ دے چارٹر وچ جیادی انسانی حقوق، انسانی عزت تے وقار، عزت نفس اتے مردان تے عورتاں دے ’کو جنے حقوق آنتے آپن تے بغین دا اقرار کیتے اتے زیادہ آزادی دے محول وچ وسب دی ترقی دے جنگے معیار زندگی دے ودھارے دا ارادہ ظاہر کیتے۔</p> <p>کیوں جوہر کن ملکاں نے اے دی وعدہ کیتے جو اقوام متحدہ دے تعاون نال پوری دنیا وچ انسانی حقوق منوسن تے جیادی ارادیاں ڈوسن۔</p> <p>کیوں جو انہاں و عدیاں کون پورا کرن کیتے ضروری ہے جو اسان حقوق تے ارادیاں کو سمجھوں۔</p> <p>’ہیں کیتے ۵۔</p> <p>جنرل اسمبلی اعلان کریندی ہے جو</p> <p>، ملکاں کیتے ابن مقصد دے حصول دا’کو جیاں معیار ’و سی ناں جو ہر بندہ تے وسب دا ہر طبقہ آپن تے سامنے رکھیندے ’وے تعلیم تے تدریس دے ذریعے حقوق تے ارادیاں دا احترام پیدا کرے اتے قومیں تے سن الا قوامیں کارگرزاری دے ذریعے رکن ملکاں تے انہاں دے ماتحت علا قیاں وچ انہاں کون منولون دیاں کوششیاں کرے۔</p>
دفعہ ۱
<p>سارے انسان آزادا تے حقوق تے عزت دے اعتبار نال ’کو جنے پیدا بھنڈن۔ قدرت ولوں انہاں کون عقل تے سمجھ عطا بھنیدی اے۔ ’ہیں کیتے ’کو ڈوجھے نال بھریں داسلوک کرتا چاہی دا اے۔</p>
دفعہ ۲
<p>’ہر شخص نسل، رنگ، جنس، زبان، مذہب، سیاسی، قومی تے سماجی گانڈھے، جائداد، جم پل اتے ڈو جھی جنیت کون قطع نظر انہاں سارے حقوق تے ارادیاں دا حقدار ہے جہاں داد کر اعلان وچ کیتا گئے۔</p> <p>’ابندے علاوا ابن سلسلے وچ کہیں انسان نال اوندے ملک دی سیاسی، علاقائی یاہن الا قوامیں جنیت دی جیاد تے کوئی فرق نہ کیتا وِسی۔ ’چاہے اوندا ملک یا علاقہ آزادانہو لئی ’ہووے، غیر خود مختاریا خود مختاری دی ڈو جھی حدود دا باندہ ’ہووے</p>
دفعہ ۳
<p>’ہر شخص کون آپس جان، آزادی تے ذاتی بچنو دا حق حاصل ہے۔</p>
دفعہ ۴
<p>کوئی شخص باہلیا یا نہی بنڑا کئے نہ رکھیا وِسی۔ ’ہر قسم دی غلامی یا یا نہیاں دے کاروبار تے پابندی ’و سی۔</p>
دفعہ ۵
<p>کہیں شخص تے ظلم یا او کون ماریا کتیاں وِسی۔ ناں اوندی بے عزتی کیتی وِسی تے ناں ہی لوکوں سزا ڈئی وِسی۔</p>
دفعہ ۶
<p>’ہر شخص کون حق حاصل ہے جو ہر جائے قنون اوندی شخصیت کون مرنے۔</p>
دفعہ ۷
<p>قنون دی نظر وچ سب برابر ہن تے کہیں فرق دے بغیر قنون دے ’کو چلیں بچنو دے حق دار ہن۔ ابن اعلان دے خلاف کوئی فرق کیتے و بچن یا فرق واسطے ابھارے و بچن دی صورت اج سارے ’کو جنے بچنو دا حق رکھیندن۔</p>
دفعہ ۸
<p>’ہر شخص کون انہاں کماں دے خلاف قنونی چارہ چوئی دا پورا حق حاصل ہے جنہاں نال آئین یا قنون دی طرفوں ملے ’ہوئے اوندے حقوق ختم بھندے ’ہون۔</p>
دفعہ ۹
<p>کہیں شخص کون غیر قنونی طریقے نال نہ گرفتار کیتا وِسی نہ حراست وچ رکھا وِسی تے نہ ہی ملک تون ہار کڈھیا وِسی۔</p>
دفعہ ۱۰
<p>’ہر شخص کون ’کو جیاں حق حاصل ہے جو اوندے حقوق تے فرائض دا تعین یا اوندے خلاف کہیں فوجداری مقدمے دی سماعت آزاد تے غیر جانبدار عدالت دے کھلے اجلاس وچ انصاف نال کیتی وڃے۔</p>
دفعہ ۱۱
<p>’ہر شخص جیندے اتے کوئی مقدمہ قائم نہہوے اون توڑیں بے گناہ سمجھے وڃن دا احقدار ہے جین توڑیں لوندے خلاف کھلی عدالت وچ قنون دے مطابق جرم ثابت نہ جھپسے اتے لوکوں آپس صفائی پیش کرن دا اپورا موقع نہ ڈا وِسی۔</p> <p>کہیں شخص کون، ایہو جنے کم یا غلطی دی جیاد تے، جیمزٹا کرن ویلے ملکی یاہن الا قوامیں قنون وچ جرم شمار نہ بھنید ادا کہیں جرم و پکڑ یا نہ وِسی۔</p>
دفعہ ۱۲
<p>کہیں شخص دی نجی یا گھر بلو زندگی اتے خط و کتابت یا مسیل جول وچ ناجائز طریقے نال دخل اندازی نہ کیتی وِسی تے نہ ای کہیں دی عزت یا نیگ نامی تے حملہ کیتا وِسی۔ ’ہر شخص کون حق حاصل ہے جو قنون ایہو چنی مد اخلت یا حملے کھڑن لوکوں محفوظ رکھے۔</p>
دفعہ ۱۳
<p>’ہر شخص کون آزادی نال آپن تے ملک وچ ہر جا تے آون وڃن اتے رہون داحق حاصل ہے۔</p> <p>’ہر شخص کون آپن تے ملک سمیت ہر ملک کون چھوڑن اتے آپن تے ملک واپس و بچن دا حق حاصل ہے۔</p>
دفعہ ۱۴
<p>’ہر کہیں کون ظلم تے زیادتی کون بچن کیتے تے ڈو جھے ملکاں وچ پناہ حاصل کرن اتے اوندے کنوں فائدے چاون دا حق حاصل ہے۔</p> <p>اے حق انہاں عدالتی کارروائیاں کون بچن کیتے استعمال نہیں کیتا وڃے سگیند اج ہنڑیاں غیر سیاسی جرائم یا ایہو جنے کماں دی وچ نال کتیاں ویندن جھڑے اقوام متحدہ دے مقاصد تے اصولاں دے خلاف ہن۔</p>
دفعہ ۱۵
<p>’ہر شخص کون قومیت دا حق حاصل ہے۔</p>
<p>کوئی شخص ناجائز طور تے قومیت کون محروم نہ رکھیا وِسی اتے نہ ای کہیں کون قومیت تبدیل کرن دا حق ڈیون کنوں انکار کیتا وِسی۔</p>
دفعہ ۱۶
<p>بالغ مران تے عورتاں کون نسل، قومیت یا مذہب دی کہیں پابندی دے بغیر بریجن تے گھر وساؤن دا پورا حق حاصل ہے۔ ’ڈوان کون نکاح، پرہیوے دی زندگی اتے طلاق دے معاملے وچ ’کو جنے حقوق حاصل ہن۔</p>

شادی تک ڈوچھے دی مکمل رضا مندی نال تھیوئڑی چاہی دی اے ۔

کتبہ، وسیب دی فطری تے جیادی اکائی ہے اتے وسیب تے ریاست لوکوں تحفظ ڈیون دے دم دار من ۔

دفعہ ۱۷

ہر انسان کوں کلہا پاپڑ وچھیاں نال مل کے جائد اور گھن دا حق حاصل ہے ۔

کہیں شخص کوں زیردستی اوندی جائد او کنوں محروم نہ رکھیا ویسے ۔

دفعہ ۱۸

ہر انسان کوں سوچ، ضمیرا تے مذہب دی ازادی دا پورا حق حاصل ہے ۔ ایندے مطابق بندہ ازادی نال آہنء مذہب یا عقیدے کوں تبدیل کر سگدے اتے کلہا پاپڑ وچ بیاں نال مل کے سر عام یا کلہی جاتے، آہنء مذہب یا عقیدے دی تبلیغ، عبادت اتے مذہبی رسماں ازادی ادا کر سگدے ۔

دفعہ ۱۹

ہر محض کوں ازادی نال اپنی رائے قائم کرن اتے رخنے ڈیون دا حق حاصل ہے ۔ ایندے مطابق انسان ازادی نال رائے قائم کر سگدے تے کہیں ذہین ءے نال کہیں ملک نوں علم تے نظریات حاصل کر سگدے تے ہر جانیں آہنء نظریات تے خیالات سچکا سگدے ۔

دفعہ ۲۰

ہر شخص کوں ہر ا من طریقے نال میل ملاپ اتے کھ کھ کرن تے ٹو لے بناوٹں حق حاصل ہے ۔

کہیں شخص کوں کہیں ٹو لے وچ شامل تھیوٹں کینء مجبور نہں کینا ویج سگدا ۔

دفعہ ۲۱

ہر شخص کوں آہنء ملک دی حکومت وچ براہ راست یا ازادی نال چن ءے ہوئے نمائندیاں دے ذہین ء حصے گھنن دا حق حاصل ہے ۔

ہر شخص کوں آہنء ملک وچ سرکاری ملازمت حاصل کرن داکو چیاں حق حاصل ہے ۔

لوکاں دی صلاح، حکومت دے اختیارات دی جیاد ہو سی ۔ اپن صلاح دا اظاار، معیاد پوری تھیوٹں تے اصلی انتخابات دے ذریعے کینا ویسی ۔ انتخابات وچ ہر کہیں کوں ووٹ پاوٹں داکو جیاں موقع ڈنا ویسی اتے ووٹنگ ازادی نال تے حقہ انداز وچ تھیسے ۔

دفعہ ۲۲

ہر کن ہون دی وچ، نال ہر شخص کوں سماجی تحفظ داحق حاصل ہے ۔ او کوں اے دی حق حاصل ہے جو او ملک نظام تے وسائل دے مطابق اتے قومی کو شش تے بین الا قوامی تعاون نال ایہو چن ءے اقتصادی، معاشرتی تے ثقافتی حقوق حاصل کرے جیمڑے اوندی عزت تے وقار تے شخصیت دی تعمیر تے ترقی کینء ضروری من ۔

دفعہ ۲۳

ہر شخص کوں کم کار تے ازادی نال روزی زرگار کرن، کم دا منصفاں، تے سائر گار ماحول اتے بے روزگاری دے خلاف بچنو دا حق حاصل ہے ۔

ہر شخص کوں کہیں فرق دے بغیر،کو چن ءے کم دے کیتے،کو چن ءے معاو صے دا حق حاصل ہے ۔

کم کرن والا ہر شخص منصفاں، تے مناسب معاو صے دا حق رکھندے ۔ جیمڑ الوندے تے لووندے پال بچیاں کیتے عزت دی جانیں دا ضامن ہووے اتے اوندے ضرورت دے مطابق سماجی تحفظ دے بے دریاں و لوادھا کیناویجے ۔

ہر شخص کوں فائدیاں دے بچنو کیتے تجارتی ٹو لے بنڑ اوٹ تے انہاں وچ شامل تھیوٹں دا حق حاصل ہے ۔

دفعہ ۲۴

ہر شخص کوں آرام تے دل وید لاوٹں دا حق حاصل ہے ۔ ایندے وچ کم دے مناسب اوقات اتے تنخواہ دے نال چھٹیاں دی سہو لٹاں شامل من ۔

دفعہ ۲۵

یون آپنی تے آہن ءے پال بچیاں دی صحت تے پھلائی کیتے جنگی زندگی دا حق حاصل ہے ۔ اوکوں خوراک، لباس، رہائش علاج معالجے اتے و سبب دیاں ڈوچہیاں سہو لٹاں ملٹیاں چاہی دیاں من اتے بے زرگاری، بیماری، معزوری، رنڈیا، پنڈھیا یا وس کنوٹ باہر ایہو چن ءے حالات دے خلاف جنہاں وچ زرگار چھوٹ ویجے، بچنو دا حق حاصل ہے ۔

پال تے اوندی ما ڈوہیں خاص ڈیکھ بھال تے امداد دے حق دار ہین ۔ سارے پالان کوں بھانویں او شادی کنوٹ پہلے جمے ہوون یا شادی دے بعد، و سبب دے،کو چن ءے بچنو دا حق حاصل ہے ۔

دفعہ ۲۶

ہر شخص کوں تعلیم دا حق حاصل ہے ۔ تعلیم، شروع تے منڈھلا دے درجیاں کوں مفت ہووٹی چاہی دی اے ۔ فنی تے پیشہ وران، تعلیم ویسی سہولت سب کیتے ہووے اتے عالی تعلیم دی سہولت دی لیاقت دسی جیاد تے سب کیتے،کو چنی ہووٹی چاہی دی اے ۔

تعلیم دا مقصد انسانی شخصیت دی مکمل تعمیر تے انسانی حقوق تے جیادی ازادیاں دا احترام ہوسی ۔ ایہ ساریاں قوماں اتے نسلی یا مذہبی گروہاں دے وچ، مقاومت دو سنی تے رواداری کوں ودھیسے اتے امن قائم رکھن کیتے اقوام متحدہ دی سر گرمیاں دا آگواٹ کرسیں ۔

والدین کوں اپن گال دا حق حاصل ہے جو او آہن ءے پالان کوں آپنی مرضی دے مطابق تعلیم ڈیوا سگدن ۔

دفعہ ۲۷

ہر شخص کوں وسیب دی ثقافتی زندگی وچ ازادی نال شامل تھیوٹں، اوندے کنوٹ مزہ گھن اتے سائنس دی ترقی تے ازادیاں سہولتیاں کوں فائدے چاوٹں دا حق حاصل ہے ۔

ہر شخص کوں حق حاصل ہے جو اوندے انہاں اخلاقی تے مادی فائدیاں دا بچنو کیناویجے چھوڑے اوندی سا نئس ایجاد یا اڈلمی یا فنکار لہ، تخلیق دی وچ، نال لوکوٹں ملدن ۔

دفعہ ۲۸

ہر شخص ایہوجئیں سماجی تے بین الاقوامی نظام وچ شامل تھیوٹں دا خفدار ہے جندے وچ اپن اعلان دے مطابق حقوق تے ازادیاں ڈھیاں ویندیاں ہوون ۔

دفعہ ۲۹

ہر شخص تے وسیب دیاں دم داریاں دی ہوندن جیندے وچ اوندی شخصیت کوں ازادی نال مکمل ترقی ملدی ہے ۔

آپنی ازادیاں تے حقوق کوں فائدہ چاوٹں وچ ہر شخص انہاں پابندیاں دا خیال رکھیسے چھٹیاں بیاں دے حقوق تے ازادیاں دے بچنو کیتے اتے جمہوری وسیب وچ اخلاق تے لوکاں دے امن تے پھلائی دے نفاصے بورے کرن کیتے فنون دی طر فون لائے ویدن ۔

ایہ حقوق تے ازادیاں کہیں صورت وچ اقوام متحدہ دے مقصدان تے اصولاں دے خلاف نیں ڈھیاں ویج سگدیاں ۔

دفعہ ۳۰

اپن اعلان دی کہیں گالھ دا ایہ مطلب نیں گدا ویج سگدا جو ایندے ذریعے کہیں ملک، گروپ یا شخص کوں ڈو جھیاں دے حقوق تے ازادیاں دی خلاف ورزی کرن کیتے کوئی کار گزاری دا حق حاصل نہں گے ۔